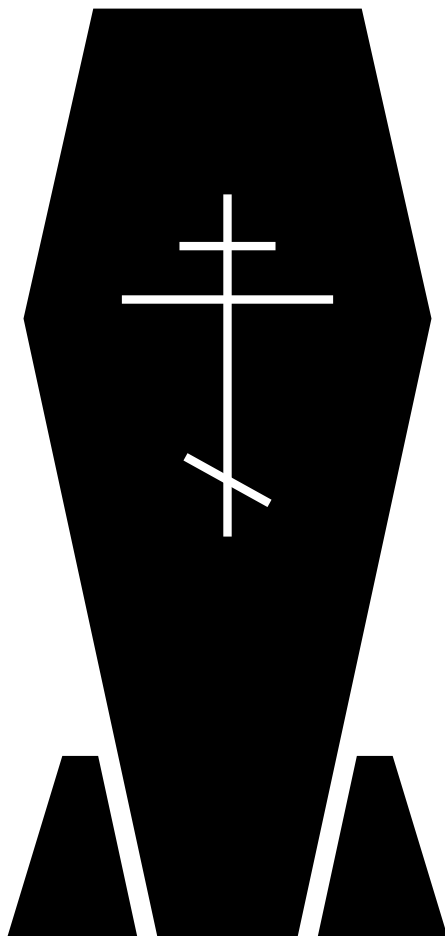

teatr powszechny

Teatr, który się wtrąca

Zygmunt Hübner

Zeszyt metodyczny nr 2

Materiały dla nauczycieli

fantazja na temat powieści Lwa Tołstoja

Wojna i pokój

fantazja na temat powieści Lwa Tołstoja Wojna i pokój

Materiały dla nauczycieli

Opieka metodyczna i merytoryczna: Michalina Butkiewicz

teatr powszechny

Teatr, który się wtrąca

Zygmunt Hübner

fantazja na temat powieści Lwa Tołstoja

Wojna i pokój

Reżyseria: **Marcin Liber**

Adaptacja / dramaturgia: **Paweł Sztarbowski**

Scenografia: **Mirek Kaczmarek**

Kostiumy: **Grupa MIXER**

Muzyka: **Krzysztof Kaliski, Filip Kaniecki**

Inspicjentka: **Ewa Kancler-Żeleńska**

Suflerka: **Barbara Sadowska**

Występują

Mikołaj Bołkoński_____	Mariusz Benoit
Andrzej Bołkoński_____	Dobromir Dymecki
Maria Bołkońska_____	Aleksandra Bożek
Liza Bołkońska_____	Katarzyna Maria Zielińska
Ilja Rostow_____	Andrzej Mastalerz
Hrabina Rostow_____	Anna Moskal
Natasza Rostow_____	Joanna Drozda
Mikołaj Rostow_____	Michał Napiątek
Wasilij Kuragin_____	Sławomir Pacek
Anatol Kuragin_____	Piotr Stramowski
Helena Kuragin (potem Bezuchow)_____	Paulina Chruściel
Pierre Bezuchow_____	Piotr Ligienza
Dołochow_____	Jacek Beler
Mięso Armatnie_____	Grzegorz Falkowski

Wykorzystano przekład Andrzeja Stawara i fragmenty libretta opery „Wojna i pokój” Siergieja Prokofiewa w przekładzie Agnieszki Lubomiry Piotrowskiej

4 *Wojna i pokój* według Lwa Tołstoja to kolejne przedstawienie realizowane w Teatrze Powszechnym w Warszawie w ramach cyklu wydarzeń artystycznych: *O co się zabijać? Wojna. Pokój. Ukraina*. Od 23 listopada do 18 grudnia 2014 r. Teatr proponował zainteresowanym: dorosłym, dorosłym 50+, młodzieży licealnej i studentom szereg wydarzeń artystycznych, jak: koncerty, wystawy, projekcje filmów, słuchowisko, czytania sceniczne i spektakle – *Dzienniki Majdanu oraz Wojna i pokój*. Większość z nich była dla uczestników bezpłatna, a wszystkie zapewniały możliwość spotkania ze specjalistami, znawcami tematyki i wybitnymi osobistościami świata nauki i sztuki.

Do tych działań dołączyły *Premiery belferskie*. Odbyta się już premiera belferska do *Dzienników Majdanu*, której towarzyszyła realizacja projektu edukacyjnego: *Barykady i mury wolności*. Projekt został tak pomyślany, aby zestawić walkę Ukrainy o wolność zainicjowaną na Majdanie z drogą Polaków do dzisiejszego sukcesu, którego początkiem były czasy Solidarności. Przed nami premiera belferska *Wojny i pokoju*. Dla uczniów polskich szkół, także tych spoza Warszawy i okolic, o ile tylko zgłoszą chęć udziału, Teatr Powszechny tworzy wspaniałą platformę edukacyjną, która daje możliwość kontaktu ze sztuką żywą, z drugim człowiekiem, inspiruje powstawanie prawdziwych relacji międzyludzkich. Pozwala także nauczycielom odchodzić od schematycznego nauczania, podporządkowanego podręcznikowi i testom. Tworzy warunki do pracy nie tylko z uczniem uzdolnionym, lecz z każdym, który dopiero dzięki kontaktowi z teatrem swoje talenty lub zainteresowania odkryje. Otwierając się dla uczniów i szkół pozwala wyrównywać szanse edukacyjne.

Wojna i pokój Lwa Tołstoja nie jest utworem literackim, który występuje w spisie szkolnych lektur. Nie znaczy to, że nie można i nie warto się z nim zapoznawać. Taka okazja może się później nie zdarzyć. Przecież Lew Tołstoj należy do wybitnych pisarzy europejskich. Podjął w swoim utworze problem dla historii i kultury europejskiej początku XIX wieku kluczowy – kampanię napoleońską. Na tle życia społeczeństwa rosyjskiego ukazał sceny klęski Napoleona. Opisał sytuację Rosjan przed i po wojnie. Ten okres historii Rosji miał wielki wpływ na historię i losy Europy, a może przede wszystkim na losy Polski. Nie ziściło się przecież marzenie Polaków o odzyskaniu niepodległości. W *Lalce*, *Panu Tadeuszu* i w *Popiołach* pisarze ukazali ten okres z perspektywy Polaków, odmiennej od spojrzenia Rosjan, Francuzów czy Niemców.

W zeszycie metodycznym numer 2 proponujemy, aby po obejrzeniu przedstawienia wprowadzić do programów nauczania, które opracowaliście dla Waszych klas na przykład: zagadnienia adaptacji dzieła literackiego na dzieło teatralne, sposobu istnienia mitu Napoleona w dzisiejszej wspólnej

Europie, omówienie przebiegu rosyjskiej kampanii Napoleona. Wszystkie zajęcia zostały przygotowane tak, aby wykorzystać możliwości przedstawienia teatralnego w połączeniu z możliwościami technologii informacyjnych. Teatr Powszechny, odwołując się do słów swego patrona: *Teatr, który się wtrąca*, w dzisiejszej, nowej rzeczywistości wypełnia swoją misję. Podejmuje z widzami rozmowę o ważnych problemach współczesności i wprowadza różne perspektywy ich interpretacji. W teatrze możemy spędzać czas twórczo i aktywnie, inspirując kreatywne postawy naszych uczniów.

Michalina Butkiewicz

Język polski
Rafał Feceneć

TEMAT

Napoleon – marzenie czy trauma?

Obraz Napoleona w spektaklu Teatru Powszechnego *Wojna i pokój* oraz w literaturze polskiej, malarstwie polskim i europejskim.

Lekcja przeznaczona dla uczniów liceów. Na realizację przeznaczyc należy 2 godziny dydaktyczne.

Uczniowie obejrzeni spektakl w Teatrze Powszechnym w Warszawie – *Wojna i pokój* w reż. Marcina Libera, znają *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza i *Lalkę* Bolesława Prusa.

CELE ZAJĘĆ:

Uczeń/uczennica:

- określa problematykę tekstów kultury
- rozpoznaje konwencje, w jakich powstały dzieła sztuki
- wskazuje zastosowane w tekstach kultury środki wyrazu artystycznego i ich funkcje
- rozpoznaje w tekstach kultury sposoby kreowania świata przedstawionego, w tym bohatera
- porównuje teksty kultury lub fragmenty utworów (dostrzega cechy wspólne i różne)

- wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu tekstów kultury (np. słowa-klucze, wyznaczniki kompozycji)
- wykorzystuje w interpretacji utworów konteksty (np. literackie, kulturowe, filozoficzne, religijne)
- porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych utworach literackich
- odczytuje treści alegoryczne i symboliczne tekstów kultury
- dostrzega w świecie konflikty wartości (np. równości i wolności, sprawiedliwości i miłosierdzia) oraz rozumie źródła tych konfliktów
- operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych (na tym etapie rozwijanym i koncentrującym się przede wszystkim wokół tematów: Polska, Europa, świat – współczesność i przeszłość; kultura, cywilizacja, polityka).

METODY:

- praca z tekstami kultury, materiałami internetowymi
- dyskusja
- praca w grupach
- mapa myśli

W czasie lekcji nauczyciel wykorzystuje technologie informacyjne.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- artykuł – Piotr Semka – *Napoleon epoki eurolandu z Rzeczypospolitej* – Załącznik nr 1
- film z wystawy w Bonn *Napoleon – Traum und Trauma*
- reprodukcje obrazów i grafik:
 - J. D. A. Ingres – Portret Napoleona
 - Piotr Michałowski – *Apoteoza Napoleona (Napoleon na koniu)*
 - Antoine Aubert, Pierre Alexandre Tardieu – *Apoteoza Napoleona I; Napoleon Le Grand*
- Walenty Wańkowicz – *Apoteoza Napoleona*
- fragmenty *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza – teksty z biblioteki
- fragmenty *Lalki* Bolesława Prusa – teksty z biblioteki
- Karta pracy – Załącznik nr 2.

Czas: 2 godziny lekcyjne

1. Na początek odwołaj się do przedstawienia *Wojna i pokój*. Zapytaj, jakie poglądy dotyczące wojny z Napoleonem mają bohaterowie przedstawienia. Poproś, aby uczniowie swoje spostrzeżenia zapisywali w formie mapy myśli.

Pierre Bezuchow – nie walczy, przeciwnik wojny, zwolennik zmian społecznych, czyta biuletyn Napoleona, Dołochow zarzuca mu, że bardziej wierzy w Napoleona niż w cara Rosji, twierdzi, że „Po wpisaniu wedle wartości cyfr żydowskiej kabały słów „L'Empereur Napoleon” okazuje się, że suma tych liczb równa się 666. Dlatego Napoleon jest bestią, którą przepowiada Apokalipsa...

książe Andrzej Bołkoński – adiutant generała Kutuzowa, walka jest dla niego patriotycznym obowiązkiem, opowiada o bitwie pod Austerlitz, podczas której był ranny, potem zwolennik życia na łonie natury...

Mikołaj Rostow – walkę uznaje za obowiązek wobec ojczyzny, rzuca uniwersytet i wstępuje do wojska, twierdzi, że „Człowiek dorośleje i szlachetnieje na wojnie. Nawet jak trzeba umrzeć, to jest to śmierć niepodobna do żadnej innej – godna i piękną.”; „Musimy się bić do ostatniej kropli krwi i umierać za naszego cesarza!...”

Liza Bołkońska – panicznie bała się wyjazdów męża na wojnę, spodziewając się najgorszego, umiera w sytuacji symbolicznej...

Natasza Rostow – forma cierpienia Nataszy Rostow, umartwienia się dla ojczyzny wypalanie sobie śladów pogrzebaczem, wojna to wspaniały wojenny teatr; twierdzi, że gdyby była na miejscu Mikołaja, to zabiłaby jeszcze więcej Francuzów. Tacy obrzydliwi! Tylu by zabiła, że zrobiłaby się z nich cała kupa! A potem mordowałaby wszystkich, którzy stanęliby na drodze potężnej Rosji...

Helena Kuragin – liczą się dla niej pieniądze, wartości materialne, życie na poziomie; zdradza Bezuchowa, romansuje z Dołochowem, nie myśli o wojnie...

2. Przeanalizujcie wspólnie mapy myśli (10 min.):
Np.: W **Wojnie i pokoju** wojna zmienia życie bohaterów. Nie mówi się o Napoleonie – wodzu bezpośrednio, to świat przedstawiony spektaklu ukazuje go jako sprawcę wojennej zawieruchy, niszczącej spokojne życie bohaterów, sprowadzającej śmierć. Bohaterowie czują, że Rosja musi pokazać swoją imperialistyczną potęgę. Są jednak ofiarami wojny – zniszczenia. Spektakl nie ukazuje potęgi Napoleona, lecz kreśli wojnę jako symbol totalnej zagłady.

Możesz dodać, że Lew Tołstoj w **Wojnie i pokoju** kreśli niezbyt pochlebny portret cesarza, zarówno fizyczny, jak i moralny. Ukazuje go jako człowieka próżnego, egoistę, pyszałka i bufona. Nie wierzy w jego geniusz wojskowy (jak i w skuteczność dowodzenia w ogóle). Uważa go za bezwolne narzędzie w rękach przeznaczenia, tym śmieszniejsze, że biorące swoją rolę serio.

3. Poproś, aby uczniowie przeczytali artykuł Piotra Semki poświęcony bońskiej wystawie *Napoleon Traum und Trauma* – (Załącznik nr 1).
4. Włącz krótki film, który pokazuje, jak wystawa wyglądała. Znajdziesz go na YouTube: <https://www.youtube.com/watch?v=J8Li-th6BWg>
Uwaga: Artykuł i filmik możesz zaprezentować uczniom poprzez tablicę interaktywną lub, jeśli jest bezpośredni dostęp do sieci internetowej – z wykorzystaniem laptopa i telewizora.
5. Zapytaj uczniów, jakie elementy ekspozycji wystawy zwróciły ich uwagę:
np.: *obrazy przedstawiające rozstrzelanie, ofiary wiszące na drzewach, zbroja rozszarpana przez kulę, obraz kości, obrazy gloryfikujące postać Napoleona...*
6. Zapytaj, co uczniowie pamiętają na temat Napoleona z lekcji historii.
Czy odegrał rolę w historii Polski?
Np.: *Polska tradycja niepodległościowa i romantyczna, wiązanie z osobą Napoleona w okresie zaborów ogromnych nadziei na odzyskanie niepodległości (Księstwo Warszawskie), idea napoleońska i uwielbienie dla osoby Napoleona było przejawem patriotyzmu, miłości do ojczyzny i wyrazem poczucia tożsamości narodowej (bonapartyzm).*
7. Podziel klasę na 6 grup. Rozdaj reprodukcje obrazów i grafik oraz poproś o odnalezienie odpowiednich fragmentów w utworach literackich.
Uwaga: grupy, które otrzymały obrazy i grafikę, otrzymują również Załącznik nr 2, który może ułatwić analizę tekstów kultury.

POLECENIA DLA GRUP:

- Grupy: 1, 2, 3, 4: Wskażcie i opiszcie, w jaki sposób przedstawiony został Napoleon na obrazach. Uczniowie mogą skorzystać z Karty pracy (załącznik nr 2).
- Grupy: 5, 6: Opiszcie i zinterpretujcie sposoby mówienia bohaterów utworów o Napoleonie.

Grupa 1**Napoleon na tronie cesarskim według Ingres'a**

http://pl.wikipedia.org/wiki/Napoleon_Bonaparte#mediaviewer/File:Ingres,_Napoleon_on_his_Imperial_throne.jpg

Grupa 2**Antoine Aubert, Pierre Alexandre Tardieu – Apoteoza Napoleona I – Napoleon Le Grand**

<http://cyfrowe.mnw.art.pl/dmuseion/docmetadata?showContent=true&id=4295>

Grupa 3**Piotr Michałowski – Apoteoza Napoleona (Napoleon na koniu)**

http://www.pinakoteka.zascianek.pl/Michalowski/Images/Apoteoza_Napoleona.jpg

Grupa 4**Walenty Wańkowicz – Apoteoza Napoleona**

<http://www.rp.pl/galeria/635975.html>

Grupa 5

Pan Tadeusz Adama Mickiewicza fragmenty: Księga IV *Dyplomatyka i łowy* (ks. Robak w karczmie Jankiela) Księga VI *Zaścianek* (Robak z panem Sędzią radzą o rzeczy publicznej) Księga XI *Rok 1812* (Wkroczenie wojsk)

Grupa 6**Lalka Bolesława Prusa: Tom I Rozdział III – Pamiętnik starego subiekta; Tom II Rozdział XVII – Pamiętnik starego subiekta.**

Uczniowie pracujący z tekstami literackimi mogą odwoływać się też do innych fragmentów poematu Adama Mickiewicza i powieści Bolesława Prusa.

Uwaga: Uczniowie notują swoje spostrzeżenia na kartkach, by potem móc je zaprezentować kolegom.

- Uczniowie prezentują efekty swojej pracy. Posiłkując się notatkami, kartami pracy omawiają teksty kultury. Na ekranie lub telewizorze można wyświetlić je, aby wszyscy wiedzieli, o jakim tekście jest mowa. Mówiąc o tekstach literackich, uczniowie cytują odpowiednie fragmenty ilustrujące ich spostrzeżenia.

9. Zapytaj:
- w jaki sposób czas powstania dzieła wpłynął na kształt utworu lub tekstu kultury
 - jakie elementy idealizacji zastosowali artyści?
 - Jakie dostrzegają różnice między poszczególnymi przedstawieniami? (od realizmu i idealizacji do ubóstwienia).
10. We fragmentach *Lalki* zwróć uwagę uczniów na:
- bonapartyzm Ignacego Rzeckiego, jego źródło i przejawy
 - stosunek Rzeckiego do starego Jana Mincla, który Napoleona nie lubił (jak został usprawiedliwiony)
 - czy zmieniły się poglądy bohatera pod koniec utworu? Czy przed śmiercią wciąż wierzy w Napoleona i napoleonidów?

ZEBRANIE WNIOSKÓW, NP.:

INGRES:

- przedstawia Napoleona na tronie w stroju władcy imperialnego
- majestatyczny wizerunek Napoleona
- strój, insygnia władzy i otoczenie tronu są namalowane z bardzo dużą szczegółowością
- klasycystyczny charakter dzieł
- nawiązanie do Cezara (wieniec laurowy na skroniach), motyw wieńca powtórzonego w oparciu tronu, złoty tron perłowe gałki
- królewski płaszcz z gronostajami, bogaty pełen przepychu strój, w którym widać mnóstwo złota – odniesienie do tytułu Napoleona – (Jego cesarska i królewska mość, z łaski Boga i konstytucji republiki, cesarz Francuzów) na szyi Krzyż Wielki Legii Honorowej
- insygnia władzy (regalia) – berło zwieńczone na szczycie statuetką średnio-wiecznego cesarza Karola Wielkiego; w lewej dłoni trzyma wykonaną z kości słonowej „rękę sprawiedliwości” („main de justice”), która miała należeć do Karola Wielkiego oraz zamknięty w pochwie miecz koronacyjny
- obraz cechują spokój, stylizacja i linearyzm...

APOTEOZA NAPOLEONA I – NAPOLEON LE GRAND:

- rycina stanowi przykład sakralizacji czy wręcz deifikacji władcy
- ukazana jest tylko głowa cesarza, zgodnie z umieszczoną na rycinie inskrypcją, została ukazana jako „gwiazda błyszcząca, nieogarniona, która oświeca, daje życie i sama, wedle swej woli, decyduje o losach całego świata“

- *zwieńczona wieńcem głowa Napoleona oświetla blaskiem swych promieni glob ziemski, na którym wyeksponowano Francję i nowe terytoria cesarskiego imperium*
- *podpis w otoku: Król Rzymu*
- *wykorzystanie boskiego atrybutu Słońca stanowi najwyższy stopień symbolicznego wywyższenia władcy*
- *herby ozdobione gałązkami oliwnymi*
- *napis na szarfie trzymanej przez dwa orły napoleońskie wzorowane na orłach cesarskich antycznego Rzymu: „Napoleon Wielki”.*

PIOTR MICHAŁOWSKI – APOTEOZA NAPOLEONA (NAPOLEON NA KONIU):

- *portret konny Napoleona*
- *Michałowski był malarzem amatorem, domorosłym artystą, więc obraz jest dosyć prymitywny (twarz Napoleona nie jest dopracowana); głównie chodzi malarzowi o ukazanie uwielbienia dla wielkiego wodza*
- *francuski duch obrazu – wąska paleta, obraz rozświetlony na białym podobraziu*
- *temat Napoleoniana – ukazanie Napoleona większym niż był w rzeczywistości*
- *tajemnicze światło rozświeca mroczny krajobraz*
- *postać z lewej strony wpatrzona z podziwem w Cesarza.*

WAŁENTY WAŃKOWICZ – APOTEOZA NAPOLEONA:

- *stojący na chmurze portret Napoleona, postawa: wzniesione ręce, uniesiony ku niebu wzrok*
- *nawiązanie do ryciny Aubert’a i Tardieu – elementy solarne – aureola wokół głowy, głowa w wieńcu laurowym*
- *brak dbałości o szczegóły fizjonomii twarzy
— rozstępujące się za Napoleonem ciemne chmury.*

11. Podsumowanie:

W kulturze polskiej epoka wojen napoleońskich wiązała się z wielką nadzieją na odzyskanie przez Polskę niepodległości. Stąd Napoleon przedstawiany jest idealistycznie.

Analizowane obrazy malarstwa europejskiego gloryfikują Napoleona.

Wszystkie powstały przed wyprawą na Rosję, przed jego klęską.

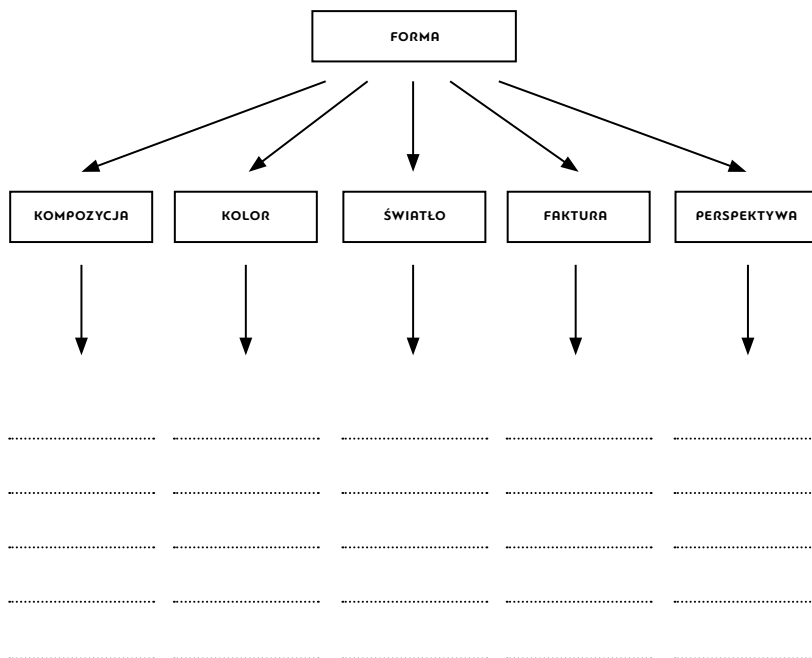
Wystawa w Bonn – Napoleon – Traum und trauma – łączy kulturę europejską, ukazując różne oblicza Napoleona, wskazuje także na to, jak postać Napoleona przyczyniła się do ważnych przemian w państwach europejskich.

Piotr Semka, *Napoleon epoki eurolandu*

Wystawie o Napoleonie w Bonn patronują prezydent Sarkozy i pani kanclerz Merkel. To mała próbka, jak wyglądać mogą próby tworzenia wspólnej eurohistorii.

Oryginalna nazwa wystawy „Napoleon – Traum und Trauma” – brzmi dźwięcznie tylko w niemieckim. Polskie tłumaczenie „Napoleon – marzenie i trauma” brzmi już znacznie mniej zgrabnie. Niedysiejsza stolica RFN ma wyraźną ambicję pozostać symbolem pojednania narodów po obu brzegach Renu. Trudno uciec od wrażenia, że politycy w Paryżu i Berlinie po eksperymentach z wspólnym podręcznikiem historii postanowili się teraz pokusić o wypracowanie wspólnego wizerunku Napoleona – postaci, która przez prawie 150 lat dzieliła Niemców i Francuzów. To przecież napoleońska okupacja Niemiec pobudziła powstanie nowożytnego nacjonalizmu Niemców. To wojna przeciwko „francuskiemu tyranowi” w 1813 roku stanowiła prągenę niemieckiego romantyzmu i w jakiejś części niemieckiego szowinizmu. To wspomnienia o upokorzeniu Niemców pod butem Korsykana ożywiało niemieckie uczucia odwetu w wojnie z Francją w 1870, w 1914 i wreszcie w 1940 roku. Niemiecka mitologia historyczna miała wiele ikon antyfrancuskiego oporu – od rozstrzelanego w 1809 roku pruskiego majora von Schilla po królową Luizę, która w pruskiej historiografii była symbolem dumnego oporu Teutonów wobec francuskiego najazdu. Po 1945 roku w RFN zaczęto doceniać rolę, jaką Napoleon odegrał w unowocześnieniu zatęchłych Niemiec z XVIII wieku i powstaniu na ich obszarze nowoczesnych państw z kodeksem Napoleona i unowocześnionym systemem administracji. „Na początku był Napoleon”. To zdanie z historii Niemiec z 1983 roku pióra historyka Thomasa Nipperdaya weszło już do historycznej popkultury za Odrę. Nipperday wskazywał, że Napoleon odegrał rolę katalizatora potrzebnych przemian. Nauczył Niemców myślenia kategoriami narodu i narzucił im reformy, bez których tkwiliby w bezruchu coraz bardziej anachronicznego Świętego Cesarstwa Rzymskiego.

<http://www.rp.pl/artykul/0,635975.html>

Przykład wypełnienia Załącznika nr 2

OBRAZ INGRES'A NAPOLEON I NA TRONIE CESARSKIM

FORMA

Kompozycja: symetryczna, zamknięta
 Kolor: wąska paleta barw, barwy nasycone
 Światło: zastosowanie światłocienia
 Faktura: niewidoczne pociągnięcia pędzla
 Perspektywa: zbieżna

TREŚĆ

Klucz interpretacyjny: może być nim tytuł obrazu zawierający konkretne informacje, ukazuje Napoleona w pełni chwały

Konwencja: klasycystyczna, naśladowanie stylistyki antycznego przedstawiania władców

Tytuł: odpowiadający temu, co jest przedstawione na obrazie

Kontekst: autora zaliczamy do nurtu klasycyzmu w malarstwie, w którym często powstawały obrazy o antycznej formie i odnoszące się do tematyki mitologicznej oraz problemów współczesnego świata, ale ukazanych w klasyczny sposób; jednym z impulsów do powstania dzieła była koronacja Napoleona Bonaparte na cesarza Francuzów 2 grudnia 1804 roku.

Refleksja: twórca zwraca uwagę odbiorcy na wielkiego wodza, Króla i Cesarza Francuzów. Dokonuje jego idealizacji, przez nawiązania do czasów Imperium Rzymskiego, ukazane Napoleona jak Cezara w bizantyjskim przepychu

J. A. D. Ingres. Twierdził on, że kolor jest elementem podrzędnym w obrazie, że jest jedynie „damą do towarzystwa”. W portrecie Napoleona widzimy precyzyjny, bezbłędny rysunek. Zdecydowany linearyzm dzieła jest wyrazem zachwytu Ingres’a dla antyku i renesansu.

Ingres, wprowadzając w życie postulat Winckelmann’a, że „pędzel artysty winien być nasycony rozumem”, jednocześnie zapewnia kolorowi – owej „damie do towarzystwa” – bardzo wysoką pozycję. Kolorystyka jest wysmakowana, malarz stosuje kontrasty walorowe, nie mnoży kolorów, lecz je delikatnie różnicuje (białe gronostaje płaszcz Napoleona, lekki róż cery, różne odcienie złotych ozdób, rzucające refleksy na futrzaną etolę). Nigdy jednak te wyszukane pod względem kolorystyki plamy barwne nie wymkną się spod kontroli rysunku, który jest „uczciwością sztuki”.

Język polski
Rafał Feceneć

TEMAT

Jak można opowiedzieć o wojnie?

Teatralna adaptacja powieści Lwa Tołstoja *Wojna i pokój* w reżyserii Marcina Libera.

Lekcja przeznaczona dla uczniów liceów realizujących podstawowy lub rozszerzony program nauczania języka polskiego. Na realizację przeznaczyć należy 2 godziny dydaktyczne.

Uczniowie obejrzą spektakl *Wojna i pokój* w reżyserii Marcina Libera, w domu przeczytali wskazane fragmenty powieści Lwa Tołstoja lub obejrzą film.

Uwaga: Przed spektaklem w teatrze wręcz uczniom karty pracy
– załącznik nr 1.

CELE ZAJĘĆ:

Uczeń/ uczennica:

- prezentuje własne przeżycia wynikające z kontaktów z tekstami kultury
- twórczo wykorzystuje wypowiedzi krytycznoliterackie i teoretycznoliterackie
- przeprowadza interpretację porównawczą tekstów kultury
- konfrontuje tekst literacki z przedstawieniem teatralnym
- porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych tekstach kultury
- odczytuje sensy znaczące w tekstach kultury
- rozumie istotę adaptacji dzieła literackiego na dzieło teatralne
- dostrzega różnice między utworem literackim a utworem teatralnym
- doskonali umiejętność krytycznego myślenia
- doskonali umiejętność oceny spektaklu teatralnego
- charakteryzuje bohaterów, analizuje ich motywacje

- dostrzega przemiany konwencji i praktykę ich łączenia (synkretyzm konwencji i gatunków)
- dyskutuje
- doskonalą umiejętność pracy w zespole.

METODY:

- metoda problemowa
- dyskusja
- burza mózgów
- sześć myślących kapeluszy

W czasie lekcji nauczyciel wykorzystuje technologie informacyjne.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- kartki z rysunkami kapeluszy w różnych kolorach: białym, czerwonym, czarnym, żółtym, zielonym i niebieskim. Kartek powinno być tyle, ile jest osób w klasie
- Karty pracy – załącznik nr 1
- fragmenty *Wojny i pokoju* Lwa Tołstoja – załącznik nr 2, załącznik nr 3
- artykuł z „Gazety Wyborczej” *Projektanci mody przygotowują kostiumy do „Wojny i pokoju”* – załącznik nr 4
- zdjęcia ze spektaklu ze strony internetowej teatru oraz z artykułu w *Gazecie Wyborczej* – internet
- historia piosenki lub nagranie: *Zawsze niech będzie słońce* – załącznik nr 5; internet
- arkusze papieru do flipchartów, flamastry, kartki samoprzylepne.

Czas: 2 godziny lekcyjne

I. CZĘŚĆ WSTĘPNA

1. Ustaw na ławce pudełko, w którym znajdują się kartki z rysunkami kapeluszy w różnych kolorach: białym, czerwonym, czarnym, żółtym, zielonym i niebieskim. Kartek powinno być tyle, ile jest osób w klasie.
2. Uczniowie losują po jednej kartce. Osoby, które wyjęły z pudełka rysunki kapeluszy w danym kolorze, tworzą jeden zespół. W ten sposób powstaje sześć grup.
3. Podaj temat dyskusji:
Ocena adaptacji wielkiej, epickiej powieści na potrzeby spektaklu teatralnego na przykładzie *Wojny i pokoju* w reżyserii Marcina Libera.

Wszyscy uczniowie mają dostęp do wszystkich zgromadzonych w klasie środków dydaktycznych, wypełnionych przez siebie kart pracy oraz do Internetu.

1. Określ wytyczne, zgodnie z którymi powinni pracować i wypowiadać się członkowie poszczególnych grup:
 - Grupa „białych kapeluszy” przedstawi konkretne informacje, fakty i dane pozbawione ocen.
 - Grupa „czerwonych kapeluszy” będzie kierować się emocjami i intuicją, wyrazi swoje spostrzeżenia z subiektywnego punktu widzenia.
 - Grupa „czarnych kapeluszy” wskaże niebezpieczeństwa i możliwe zagrożenia dotyczące omawianej kwestii, a także zaprezentuje negatywne strony rozwiązań.
 - Grupa „żółtych kapeluszy” zwróci uwagę na korzyści wynikające z określonej sytuacji oraz wymieni różnorodne rozwiązania problemu.
 - Grupa „zielonych kapeluszy” zgłosi nowe pomysły i sugestie, a także zachęci innych do dyskusji zgodnie ze swoim tokiem myślowym.
 - Grupa „niebieskich kapeluszy” będzie kontrolować przemówienia wszystkich zespołów, a po zakończeniu dyskusji podsumuje wypowiedzi oraz sformułuje wnioski.
2. Drużyny pracują zgodnie z ustaleniami i zbierają potrzebne argumenty.
3. Po upływie wyznaczonego czasu – np.: 45 min. zespoły prezentują wyniki wspólnej pracy.
4. Grupa „niebieskich kapeluszy” podsumowuje dyskusję, a ty oceniasz pracę i zaangażowanie uczniów.

PRZYKŁADOWE USTALENIA UCZNIÓW:

- *bardzo oszczędna scenografia nie ma ambicji oddawać przepychu salonów Moskwy i Petersburga, ciekawe jest zaznaczenie zmiany czasu pokoju i czasu wojny, przeszłości i przyszłości*
- *scenograf nie dba o realizm rekwizytów – bohaterowie piją alkohol z prostych metalowych naczyń, broń, z której strzelają, nie pochodzi z epoki*
- *o wytworności tego świata świadczą jedynie stroje kobiet oraz mundury mężczyzn (uczniowie mogą odwołać się do artykułu w Gazecie Wyborczej Projektanci mody przygotowują kostiumy do “Wojny i pokoju” – zał. nr 4*
- *<http://warszawa.gazeta.pl/warszawa/1,54420,17110809.html>*
- *oraz do galerii zdjęć ze spektaklu na stronie Teatru Powszechnego <http://www.powszechny.com/>*

- ponieważ powieść Lwa Tołstoja jest bardzo obszerna, reżyser musiał wybrać tylko kilka wątków, pominął też wielu bohaterów
- ukazanie momentu zaręczyn Pierra Bezuchowa z Heleną Kuragin – został on przedstawiony na zasadzie umownej sceny – najpierw Kuragin i Dołochow żartują sobie z Bezuchowa, nakładają mu na głowę łeb niedźwiedzia, a potem w jednej chwili, gdy okazuje się, że jest spadkobiercą majątku Kiryła Bezuchowa, uznają go za kompana do zabawy. Podobną zmianę widać w podejściu Wasijija Kuragina, który ma wydać córkę za Bezuchowa
- wątek wstąpienia Pierra Bezuchowa do masonów oraz pamiętnik bohatera zostały zasygnalizowane przy pomocy ciekawych ujęć z kamery trzymanej przez Piotra Ligenę i filmującej w bardzo dużym zbliżeniu jego twarz; widz ma wrażenie intymnego wyznania, szeptanego, mówionego potajemnie; poza tym bohater wypisuje na tylnej ścianie sceny jakieś tajemne znaki, wszystko to rozgrywa się z tyłu sceny, widzowie widzą obraz na ekranie – zał. nr 3
- scena pojedynku Bezuchowa z Dołochowem– Bezuchow wypowiada fragment narracji w formie mowy pozornie zależnej wziętej wprost z powieści Tołstoja, jednak jest to fragment, który poprzedza scenę wyzwania Dołochowa na pojedynek przez Pierra (zał. nr 2), aktor ten monolog wypowiada do mikroportu, więc widz ma wrażenie szeptu, wyznania bohatera, obserwuje przerażenie bohatera
- wprowadzenie do tekstu sztuki **Padliny** Ch. Baudelaire'a– jest to wiersz, który wpisał Natalii Rostow do sztambucha Andrzej Bołkoński – mocna wymowa wynikająca ze zderzenia sensu wiersza z kontekstem, w jakim się pojawia w sztuce
- wprowadzenie do sztuki piosenki Piotra Wysockiego **Konie narowiste**, która jest wykonywana przez Dołochowa – nawiązanie do współczesności?
- sposób ukazania toczącej się wojny z wojskami Napoleona; epickie opisy bitew zostały zastąpione np. fragmentem opery **Wojna i pokój** Siergieja Prokofiewa, który widzowie oglądają w czasie przedstawienia – wyświetlany na ekranie – przykład wielkości Rosji
- zbliżenia, wyrwyki z wojny ukazane zostały przez sceny: wyjmowania kuli z ciała, rannych żołnierzy, krwi na dłoniach
- migawki obrazu ofiar i śmierci, które są wynikiem wojny ukazane w połączeniu ze sceną zabawy podczas uczt; scena stop-klatki, aktorzy grają martwych ludzi, zmienia się muzyka, oświetlenie, a za chwilę wszystko wraca do poprzedniego stanu
- postać stworzona przez Marcina Libera: rola Mięsa Armatniego grana przez Grzegorza Falkowskiego– najpierw wprowadza w świat XIX wieku, zapowiada ucztę, na którą zostali zaproszeni bohaterowie, a jednocześnie informuje widzów o konieczności wyłączenia telefonów, aby nie

przeszkadzały podczas spektaklu; podczas uczty jest rozrywką, atrakcją – człowiek w przebraniu niedźwiedzia, potem z tabliczką „zdrajca“ na szyi – to na nim wykonywana ma być egzekucja, zmusza się go do strzelenia sobie w usta, strzela się do niego dla rozrywki, uosabia zwyczajnych mieszkańców Rosji, którzy najbardziej cierpią podczas wojny, a nad losem których nikt się nie zastanawia – tak zwane konieczne ofiary wojny

- tytułowy pokój – gra aktorów oddaje z jednej strony styl życia salonów (zdrady, umiłowanie rozrywek cielesnych, pogardę dla niżej urodzonych) – rola Pauliny Chruściel, a z drugiej tragiczne żołnierskie losy nawet wysoko postawionych oficerów: Andrzeja Bołkońskiego granego przez Dobromira Dymeckiego i Mikołaja Rostowa granego przez Michała Napiętkę
- śmierć Bołkońskiego zostaje przeniesiona już do roku 2021 (w powieści umarł on na skutek powikłań po ranie otrzymanej w czasie bitwy pod Borodino)
- druga część spektaklu ma niewiele wspólnego z tekstem Lwa Tołstoj; to uniwersalne przesłanie tragicznej historiozofii świata, według której wojny raz po raz przetaczają się przez kulę ziemską i niszczą
- wyświetlany obraz księżycy, który obraca się przez cały czas trwania spektaklu, może oznaczać obojętność kosmosu na te wydarzenia
- sceny dzieją się w cerkwi (zbijane krzyże prawosławne, śpiewane modlitwy)
- ukazanie idei fatalizmu historycznego
- Tołstoj był przekonany, że historię rządzi fatum, ślepy los, który nie jest zależny od jakichkolwiek ludzkich działań. Wykonawcami owego fatum są nie, jak powszechnie uważano, genialne jednostki (jak np. Napoleon), ale „masy“ czyli narody, co zostaje dobitnie ukazane w drugiej części.
- brat podnosi rękę na siostrę, zamaskowane twarze uniemożliwiają rozpoznanie, kto jest kim.
- zagłada kultury, wyższych idei, ogólna zniszczenie i chaos.
- dla twórców spektaklu powieść stała się punktem wyjścia do opowieści o okrucieństwie wojny i rosyjskich tęsknotach imperialnych, a jednocześnie materiałem do patrzenia na nasze polskie wyobrażenia o potężnym sąsiedzie ze Wschodu.
- jest to próba opowiedzenia w kostiumie historycznym o konfliktach trawiących nas współcześnie i o powrocie tego brzydkiego słowa na „w”, jak eufemistycznie piszą niektóre media, na europejskie salony (wzięte z programu do spektaklu)
- wprowadzenie fragmentu poematu Aleksandra Błoka – **Scytowie** – uniwersalizuje wypowiedź reżysera
- groteskowy finał, odśpiewanie przez aktorów piosenki **Zawsze niech będzie słońce** – określenie sensu...

(Niewątpliwie trzeba będzie przypomnieć uczniom historię tej piosenki)

– zał nr 5

Można zaprezentować uczniom oryginalne wykonanie piosenki dostępne oczywiście na YouTube: <https://www.youtube.com/watch?v=QQZms4BoACg>

III. CZĘŚĆ KOŃCOWA

Po przedstawieniu efektów swojej pracy (przykłady powyżej oraz inne dodane przez uczniów) poproś uczniów o wyrażenie opinii na temat spektaklu na kartach samoprzylepnych.

Uwaga: uczniowie zapisują własne opinie na temat spektaklu, Ty natomiast zapisz na tablicy:

strona prawa: *Oceniam pozytywnie spektakl Marcina Libera;*

strona lewa: *Oceniam negatywnie spektakl Marcina Libera.*

Przy wyjściu z klasy uczniowie nalepiają po odpowiednich stronach karteczki z opiniami o realizacji *Wojny i pokoju* przez Marcina Libera.

ZADANIE DOMOWE:

Wcześniej podaj temat zadania domowego:

Napisz uzasadnienie swojej opinii o realizacji *Wojny i pokoju* przez Marcina Libera w Teatrze Powszechnym w Warszawie. Wykorzystaj argumenty zgromadzone w czasie lekcji.

Zaproponuj też, aby zastanowili się nad pracą dramaturga we współczesnym teatrze.

KARTA PRACY

1. Zwróć uwagę na rolę ekranu zawieszzonego nad sceną oraz projekcji z prawej strony sceny
 - a) co ukazuje ekran podczas spektaklu, odczytaj funkcję tych obrazów?

- b) co ukazuje projektor po prawej stronie i czasami w tylnej części sceny?

2. Opisz i oceń kostiumy przygotowane do spektakle przez grupę MIXER. W jaki sposób oddają atmosferę początku XIX wieku w imperialistycznej Rosji?

3. W jaki sposób zachowują się bohaterowie (działania, gesty, sposób mówienia)?

Pierre Bezuchow

Mikołaj Rostow

Andrzej Bołkoński

Maria Bołkońska

Natasza Rostow

Helena Kuragin

4. Określ wątki, które zostały przedstawione w spektaklu.

5. Określ wątki powieści Lwa Tołstoja, które nie zostały przedstawione w spektaklu. (na przykładzie opisów powieści, ekranizacji filmowej).
To zagadnienie można pominąć, o ile ani nauczyciel ani uczniowie nie zdołają dotrzeć do wiarygodnych źródeł.

6. Dlaczego, Twoim zdaniem, reżyser sięgnął po tak epickie dzieło jak *Wojna i pokój*?

7. Oceń II akt spektaklu. Czym różni się on od pierwszego? Jakie niesie przesłanie?

8. Jaki sens ma finałowa scena *Wojny i pokoju*?

(MYŚLI BEZUCHOWA ZANIM WYZWAŁ NA POJEDYNEK DOŁOCHOWA I SCENA SAMEGO POJEDYNKU BEZUCHOWA Z DOŁOCHOWEM)

„Tak, on jest bardzo piękny – myślał Pierre – znam go. Dla niego miałyby specjalny powab to, by zhańbić moje nazwisko i ośmieszyć mnie właśnie dlatego, że robiłem o niego starania, zaopiekowałem się nim i pomogłem. Wiem, rozumiem, ile soli dodałoby to zdradzie w jego oczach – gdyby to była prawda. Tak, gdyby to była prawda; lecz ja nie wierzę, nie mogę wierzyć i nie mam prawa”. Przypomniawszy sobie wyraz, jaki przybierała twarz Dołochowa, gdy nachodziły go chwile okrucieństwa, jak wówczas, gdy wiązał rewirowego do grzbietu niedźwiedzia i rzucał go do wody albo gdy wyzywał bez żadnego powodu człowieka na pojedynek bądź zabijał z pistoletu dorożkarskiego konia. Wyraz ten często bywał na twarzy Dołochowa, gdy Pierre na niego patrzył. „Tak, to zabijaka – myślał Pierre. – Zabić człowieka nic dlań nie znaczy, musi mu się wydawać, że wszyscy go się boją, i musi to mu być przyjemne. On pewnie myśli, że i ja się go boję. I rzeczywiście, boję się go” – myślał Pierre i znowu podczas tych myśli czuł, jak w duszy jego powstaje coś strasznego i potwornego. Dołochow, Denisow i Rostow siedzieli teraz naprzeciwko Pierre'a i zdawali się bardzo rozbawieni. Rostow gawędził wesoło ze swymi dwoma przyjaciółmi, z których jeden był dzielnym huzarem, drugi znanym pojedyńkowicem i wartogłowem, i z rzadka spoglądał drwiąco na Pierre'a, którego skupiona, roztargniona, masywna postać raziła na tym obiedzie. Rostow patrzył na Pierre'a nieżyczliwie, po pierwsze dlatego, że Pierre w jego huzarskich oczach był cywilem, bogaczem, mężem pięknej kobiety, w ogóle – babą, po wtóre dlatego, iż Pierre w swym nastroju skupienia i roztargnienia nie poznał Rostowa i nie odpowiedział na jego ukłon. Kiedy zaczęto pić za zdrowie cesarza, Pierre zamyślony nie wstał i nie wziął kieliszka. [...]

No, zaczynamy! – rzekł Dołochow.

– No, cóż – rzekł Pierre uśmiechając się wciąż tak samo.

Robiło się straszno. Stało się oczywiste, iż sprawa, rozpoczęta tak błaho, nie mogła już być w żaden sposób powstrzymana, że biegła już sama przez się, niezależnie od woli ludzi, i musiała się dokonać. Denisow pierwszy wyszedł naprzód do bariery i oznajmił:

– Ponieważ przeciwnicy odmówili pojednania się, zechciejcie, panowie, zaczynać. Bierzcie pistolety i po słowie „trzy” zaczynajcie podchodzić.

– Rrr.-az! Dwa! Trzy!... – wykrzyknął gniewnie Denisow i odszedł na bok. Przeciwnicy ruszyli wydeptanymi ścieżkami i podchodzili coraz bliżej ku sobie rozpoznając się we mgle. Mieli prawo zbliżając się do bariery strzelać, kiedy kto zechce. Dołochow szedł powoli nie podnosząc pistoletu, wpatrując się

swymi jasnymi, błyszczącymi niebieskimi oczyma w twarz swego przeciwnika. Wargi jego, jak zwykle, miały w sobie coś przypominającego uśmiech.

Przy słowie „t r z y” Pierre ruszył naprzód szybkimi krokami, gubiąc wydeptaną ścieżkę i krocząc po śnieżnej caliznie. Trzymał pistolet wyciągnąwszy naprzód prawą rękę, widocznie bojąc się, aby z tego pistoletu nie zabić samego siebie. Lewą rękę starannie odstawił do tyłu, ponieważ chciał podtrzymać nią rękę prawą, a wiedział, że tego robić nie wolno. Uszedłszy ze sześć kroków i zboczywszy ze ścieżki w śnieg Pierre spojrzął pod nogi, znowu spojrzął szybko na Dołochowa i pociągnąwszy palcem, jak go nauczono, strzelił. Wcale nie oczekując tak silnego odgłosu Pierre wzdrygnął się od własnego strzału, potem uśmiechnął się ze swego wrażenia i przystanął. Dym, szczególnie zgęstniały we mgle, przez pierwszy moment zasłonił mu widok, lecz drugi wystrzał, którego oczekiwał, nie nastąpił. Słychać było tylko spieszne kroki Dołochowa i jego postać ukazała się spoza dymu. Jedną ręką trzymał się za lewy bok, w drugiej ścisnął opuszczony pistolet. Twarz jego była blada. Rostow podbiegł i coś mu powiedział.

– N...nie – wymówił Dołochow przez zęby – nie, nie skończone – i utykając, zapadając się, zrobił jeszcze kilka kroków aż do szabli i upadł opodal na śnieg. Lewą rękę miał we krwi.

Otarł ją o mundur i wsparł się na niej. Jego twarz, blada, nachmurzona, drgała.

– Pro... – zaczął, lecz nie od razu mógł dokończyć słowa – proszę – domówił z wysiłkiem.

Pierre ledwie hamując łkanie biegł do Dołochowa i chciał już przekroczyć rozdzielającą bariery przestrzeń, gdy Dołochow krzyknął: – Do bariery! – i Pierre zrozumiał, o co chodzi, zatrzymał się przy swojej szabli. Dzieliło ich tylko dziesięć kroków. Dołochow przypadł głową do śniegu, chciwie ugryzł trochę śniegu, znowu podniósł głowę, poprawił się, podciągnął nogi i usiadł szukając równowagi. Ssał zimny śnieg i połykał go; wargi mu drżały, ale wciąż w uśmiechu; oczy błyskały wysiłkiem i zajądłością skupionych resztek sił. Podniósł pistolet i jął celować.

– Bokiem, hrabio, zakryj się pistoletem – powiedział Nieswicki.

– Zakryj się pan! – krzyknął nawet Denisow przeciwnikowi, nie mogąc się opanować.

Pierre z dobrotliwym uśmiechem współczucia i żalu stał przed Dołochowem ze swą szeroką pierśią, rozstawiając bezradnie ręce i nogi, i patrzył smutno na niego. Denisow, Rostow i Nieswicki zmrúżyli oczy. Jednocześnie usłyszeli strzał i gniewny okrzyk Dołochowa.

– Chybiłem – krzyknął Dołochow i padł bezsilnie na śnieg, twarzą do ziemi. Pierre chwyciwszy się za głowę zawrócił i ruszył w las, krocząc wprost po śniegu, wymawiając głośnie niezrozumiałe słowa.

– Głupio... głupio; śmierć... kłamstwo... – powtarzał krzywiąc się. Nieswicky zatrzymał go i odwiózł do domu. Rostow z Denisowem odwieźli rannego Dołochowa. Dołochow leżał w saniach, milcząc, z zamkniętymi oczyma i ani słowem nie odpowiadał na pytania, które mu stawiano; lecz gdy wjechali do Moskwy, ocknął się nagle i z trudem uniósłszy głowę ujął rękę Rostowa siedzącego obok niego. Rostowa uderzył nagle wyraz twarzy Dołochowa, odmienionej w nieoczekiwanie tkliwym zachwycie.

– No cóż? jakże się czujesz? – zapytał Rostow.

– Marnie! Lecz nie w tym rzecz. Przyjacielu – rzekł Dołochow urywanym głosem – gdzie jesteśmy? Jesteśmy w Moskwie, wiem. Ja to nic, ale ją zabiłem, zabiłem... Ona tego nie znieśie.

Ona nie znieśie...

– Kto? – spytał Rostow.

– Moja matka. Matka moja, mój anioł, mój ubóstwiany anioł, matka – i Dołochow rozplakał

się ściskając rękę Rostowa. Gdy się nieco uspokoił, wyjaśnił Rostowowi, że mieszka z matką i że jeśli matka zobaczy, że on umiera, nie znieśie tego. Błagał, aby Rostow pojechał do niej i przygotował ją.

Rostow pojechał przodem, by spełnić zlecenie, i dowiedział się ku swemu wielkiemu zdziwieniu, że Dołochow, ten awanturnik, zabijaka Dołochow, mieszkał w Moskwie ze staruszką matką i garbatą siostrą i był najtkliwszym synem i bratem.

(FRAGMENTY DZIENNIKA PIERRA BEZUCHOWA)

Prowadził dalej swój dziennik. Oto co w nim pisał w owym czasie:

24 listopada

Wstałem o ósmej, czytałem Pismo święte, potem udałem się do urzędu (stosownie do rady dobroczyńcy Pierre wstąpił do jednego z komitetów), wróciłem na obiad, jadłem sam (u hrabiny dużo gości, osób mi niemiłych), jadłem i piłem umiarkowanie, po obiedzie przerysowywałem emblematy dla braci. Wieczorem zszedłem do hrabiny i opowiedziałem śmieszłą historyjkę o B. i dopiero wtedy, kiedy wszyscy głośno się już śmieli, pomyślałem, że nie należało tego robić. Kładę się spać szczęśliwy i spokojnej myśli. Boże wielki, pomóż mi chodzić ścieżkami Twymi: 1) przewyższać gniew – łagodnością i powolnością, 2) chuć – wstrzeźliwość i odrazą, 3) unikać próżności świata, ale nie usuwać się od: a) służby dla państwa, b) trosk rodzinnych, c) związków przyjaźni i d) zajęć gospodarskich.

27 listopada

Wstałem późno, po przebudzeniu się długo leżałem w łóżku oddając się próżniactwu. Boże mój! Pomóż mi i umocnij mnie, iżbym mógł chadzać drogami Twymi. Czytałem Pismo święte, ale bez należytego uczucia. [...]

Wkładają na mnie obowiązki retora. Czuję się słaby i niegodny. Potem rozmowa zesza na objaśnienie siedmiu kolumn i stopni świątyni. 7 nauk, 7 cnót, 7 grzechów, 7 darów Ducha Świętego... Brat O. był bardzo wymowny. Wieczorem odbyło się wprowadzenie. Nowe urządzenie pomieszczenia wielce się przyczyniło do wspaniałości ceremonii. Przyjęty został Borys Drubecki. Ja go polecałem i ja byłem retorem. Przez cały czas przebywania z nim w ciemnicy zboru dręczyło mnie dziwne uczucie. Odkryłem w sobie uczucie nienawiści do niego, które na próżno usiłuję w sobie zwalczyć. A dlatego też szczerze bym pragnął ustrzec go od złego i wprowadzić na drogę prawdy, ale złe myśli o nim nie opuszczały mnie. [...] poza tym, że wedle moich spostrzeżeń nie jest on zdolny czuć szacunku dla naszego świętego związku, a zbyt zajęty i zadowolony pozorem człowieczeństwa, by pragnąć poprawy duchowej, poza tym wszystkim nie miałem podstaw, by o nim wątpić; wszelako wydawał mi się nieszczerzy i przez cały czas, kiedy się z nim znajdowałem na osobności w ciemnej sali, wydawało mi się, że na moje słowa uśmiecha się wzgardliwie i naprawdę miałem chęć dźgnąć go szpadą, którą trzymałem przy jego obnażonej piersi. Nie mogłem być wymowny i nie mogłem szczerze wyłożyć braciom i wielkiemu mistrzowi swych wątpliwości. Wielki Architekcie natury, pomóż mi znaleźć prawą drogę, wyprowadzając z labiryntu fałszu.[...]

3 grudnia

Obudziłem się późno, czytałem Pismo święte, ale bez uczucia. [...]

Teraz przypomniałem sobie wszystkie szczegóły tego spotkania i w duchu mówiłem Dołochowowi słowa jak najbardziej gniewne i dawałem jak najbardziej kłujące odpowiedzi. Opamiętałem się i porzuciłem tę myśl dopiero wówczas, gdym ujrzał siebie rozpalonego gniewem; ale nie dość żałować tego. Potem przyszedł Borys Drubecki i jął opowiadać różne zdarzenia; ja zaś z jego przybyciem wpadłem w niezadowolenie z powodu jego wizyty i odpowiedziałem mu na przekór. Zaoponował. Wybuchnąłem, nagadałem mu nieprzyjemności, a nawet grubiaństw. Zamilkł, a ja się spostrzegłem, kiedy już było za późno. Mój Boże, jawcałe nie potrafię się wobec niego zachować. Przyczyną tego jest moja miłość własna. Stawiam siebie wyżej od niego i dlatego staję się gorszy niż on, albowiem on pobłaza moim grubiaństwom, a ja, przeciwnie, żywię dlań wzdargę. Mój Boże, pozwól mi widzieć w jego obecności moją nikczemność i postępować tak, żeby i dla niego było to z pożytkiem. Po obiedzie zasnąłem, a kiedyś zasypiał, wyraźnie usłyszałem głos mówiący mi do lewego ucha. „Twój dzień”. Widziałem we śnie, że idę w ciemności i nagle zostaję otoczony przez psy, ale idę bez lęku: nagle jeden, nieduży, schwycił mnie za lewe biodro zębami i nie puszcza.

Jąłem dusić go rękoma. I zaledwiem go oderwał, a już drugi, większy, zaczął mnie gryźć.

Zacząłem go podnosić. Im wyżej go podnosiłem, tym stawał się większy i cięższy. Wtem nadszedł brat A. Wziąwszy mnie pod rękę, poprowadził ze sobą i przywiódł do budynku, do którego, aby się dostać, należało przejść przez wąską deskę. Stanąłem na deskę, usunęła się i upadła, a ja zacząłem włązić na parkan, do którego ledwom sięgał rękami. Po wielkich wysiłkach, uniosłem swe ciało tak, że nogi wisały z jednej strony, a tułów z drugiej. Obejrzałem się i zobaczyłem, że brat A. stoi na parkanie i ukazuje mi dużą aleję i ogród, a w ogrodzie duży, piękny budynek. Obudziłem się. Boże, wielki Architekcie natury! Pomóż mi oderwać od siebie psy, namiętności moje, i ostatnią z nich łączącą w sobie siły wszystkich popoprzednich, i pomóż mi się dostać do owej świątyni cnoty, której widoku dostąpiłem we śnie.

Projektanci mody przygotowują kostiumy do *Wojny i pokoju*

W SOBOTĘ PREMIERA „WOJNY I POKOJU” W TEATRZE POWSZECHNYM. KOSTIUMY DO SPEKTAKLU PRZYGOTOWALI PROJEKTANCI ZE ŚWIATA MODY – GRUPA MIXER.

Na warszawskich scenach co jakiś czas pojawia się spektakl, w którym do współpracy zapraszany jest nie kostiumograf, a projektant mody. Maciej Zień przygotował kostiumy do „One” w Teatrze Komedia, a w „Kobiecie z morza” – którą na deskach Dramatycznego wystawił Robert Wilson – aktrycy występowały w ascetycznych strojach od Armaniego.

W sobotę w Teatrze Powszechnym odbędzie się premiera „Wojny i pokoju” w adaptacji Pawła Sztabrowskiego i reżyserii Marcina Libera. Twórcy spektaklu do pracy przy kostiumach zaprosili troje projektantów z Poznania – grupę Mixer. O swoich pracach grupa mówi, że cechuje je prostota: używają prostych krojów, wełen, szarości. Dodają do nich element, który ma ubranie wyróżnić. W ostatniej kolekcji «Odblask» były to dekoracje z taśm odblaskowych.

Grupa Mixer już po raz kolejny pracuje przy przedstawieniu Libera. Ostatnio przygotowała spektakl «Stara kobieta wysiaduje» w Narodowym Starym Teatrze w Krakowie, wcześniej «Utwór o matce i ojczyźnie» czy «Makbeta» w Teatrze Współczesnym w Szczecinie. – Zazwyczaj nad koncepcją pracujemy we trójkę. Robimy pierwsze projekty, rozmawiamy z reżyserem, scenografem. Chcemy nadać spektaklowi wspólny rys. A potem przekazujemy pracę jednej osobie, ona robi ostateczne projekty i monitoruje resztę prac – mówi Dorota Gaj-Woźniak. Grupę Mixer tworzy z Moniką Ulańską i Robertem Woźniakiem.

DWA RÓŻNE KOSTIUMOWO ŚWIATY

Przy „Wojnie i pokoju” według powieści Lwa Tołstoja mieli duże pole do popisu. Reżyser i autor adaptacji pierwszą część spektaklu umieścili, jak zapowiadają, „w salonie z widokiem na wojnę”. Eleganccy bohaterowie stylizowani są na XIX wiek. Natomiast druga część rozgrywać się będzie w przyszłości w 2021 roku, w trakcie działań wojennych, gdy Moskwa jest pod okupacją państw Europy Zachodniej. – To dwa kompletnie różne kostiumowo światy – mówi Dorota Gaj-Woźniak. – Przygotowując się do pierwszego z nich, przeglądaliśmy rosyjskie malarstwo z tego czasu, albumy ze strojami. Ale nie chcemy odtwarzać ich dosłownie. Uprościliśmy je. W kostiumach kobiet postawiliśmy na bryłę i kolor. Suknie szyte są z tafty, taftopodobnych materiałów. Podbijamy je tiulami, które mają podtrzymać formę jak halki. Jako faktur używamy marszczeń, fałd, kontrafałd, nacięć

i naszych autorskich sposobów na to, by uwypuklenia się trzymały. Pomagają nam pracownicy pracowni krawieckiej z Powszechnego – opowiada Dorota Gaj-Woźniak. Stawiając na bryłę, zrezygnowali z deseni, suknie pań są więc jednokolorowe. Mniej zróżnicowanie wyglądają ubiory dla mężczyzn, mundury mają podkreślić, że są z jednego wojska. Sytuacja zmienia się w drugiej części. Jedną z inspiracji reżysera jest rosyjski thriller „Ładunek zoo” (reż. Aleksiej Bałabanow) opowiadający o podwójnym śledztwie w sprawie porwania córki pierwszego sekretarza partii i morderstwa. Zobaczymy bohaterów przebywających w ukryciu. – Marcin Liber chce pokazać miejsce, w którym bohaterowie zgromadzili się, by być w tej sytuacji razem. Ubraliśmy ich w ciepłe rzeczy. Ta część jest dla mnie trudna, czasami największym wyzwaniem jest, żeby postać wyglądała zwyczajnie. Zdecydowaliśmy się na barwy monochromatyczne – mówi Dorota Gaj-Woźniak.

W KOSTIUMACH CIĄGLE ZMIENIAJĄ SIĘ DETALE

Grupa Mixer przygotowuje kostiumy w porozumieniu z aktorami. Zależy im, żeby artyści na wczesnym etapie prób dostali jakiś element, które pomoże im kreować postać: buty, halkę, długą suknię. – Już nawet to pozwala aktorowi szukać sylwetki, sposobu poruszania się jego bohatera – opowiada projektantka.

Do premiery zostało kilka dni, ale w kostiumach cały czas zmieniane są detale. Dojdzie biżuteria, fryzury. Dorota Gaj-Woźniak jest codziennie na próbach, by podpatrywać, jak kostiumy komponują się ze sobą, z zadaniami, które stoją przed aktorami, które elementy z nich najbardziej używają się przy kolejnych graniach. I poprawia.

<http://warszawa.gazeta.pl/warszawa/1,54420,17110809.html>

Piosenka Zawsze niech będzie słońce

autorstwa Lwa Oszanina do muzyki Arkadiego Ostrowskiego wykonana po raz pierwszy w 1962 przez radziecką piosenkarkę Tamarę Miansarową.

Tamara Miansarowa za wykonanie tej piosenki zdobyła główne nagrody na VIII Światowym Festiwalu Młodzieży i Studentów w Helsinkach w roku 1962 i na Międzynarodowym Festiwalu Piosenki w Sopocie w roku 1963. Dzięki jej brawurowemu wykonaniu, piosenkarka zajęła I lokatę w Dniu Międzynarodowym, ex-aequo z Francuzką Simone Langlois. A należy podkreślić, że członkowie radzieckiej delegacji odwodzili ją od zamiaru wykonania tego utworu, muzycy odmawiali jej prób.

Po tych sukcesach piosenka szybko zdobyła wielką popularność na terenie całego ZSRR a także w innych krajach.

Piosenka była chętnie śpiewana przez radzieckich pionierów na obozach pionierskich i w szkołach a także wykonywana przez oktiabriata (radzieckich zuchów) w szkołach. Śpiewały ją nawet przedszkolaki.

W Związku Radzieckim piosenka ta była uważana za jeden z symboli pokoju. I nadal jest jedną z nielicznych pieśni, które są w dalszym ciągu popularne w Rosji po upadku ZSRR i rozwiązaniu radzieckich organizacji pionierskich. (za Wikipedią)

Historia**Agata Szymaniak****TEMAT**

Europa jest za mała dla dwóch cesarzy. Wyprawa Napoleona na Moskwę

CELE ZAJĘĆ:

Uczeń/uczennica:

- wymienia przyczyny kampanii Napoleona na Rosję, zna postanowienia i datę pokoju w Tylży
- wskazuje na mapie, którędy maszerowały wojska Napoleona podczas kampanii rosyjskiej
- pokazuje na mapie państwa, które były w sojuszu z Napoleonem
- wymienia przyczyny niepowodzenia wyprawy na Moskwę
- omawia taktykę armii carskiej
- zna datę i wskazuje na mapie miejsce bitwy pod Smoleńskiem i Borodino
- poznaje wybrane obrazy ukazujące kampanie Napoleona
- myśli kreatywnie
- poszukuje rozwiązań problemów
- wnioskuje, pracuje w grupie.

METODY:

- mini wykład
- praca w grupach – symulacja
- analiza SWOT
- oś czasu.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- tablica i marker
- materiały przygotowane przez nauczyciela (załącznik nr 1, załącznik nr 2, załącznik nr 3)

- mapa – Europa w roku 1812
- dla zwiększenia zaangażowania uczniów można wyciąć miniatury żołnierzy znajdujące się w załączniku i przygotować pionki.

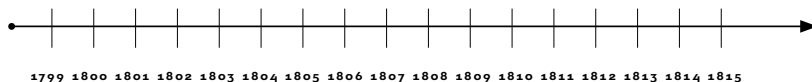
CZAS: 2 godziny lekcyjne

TOK ZAJĘĆ

Część I, lekcja 1

1. Podziel klasę na 3 osobowe grupy. Każda grupa dostaje kartkę z jednym z siedmiu przygotowanych przez nauczyciela wydarzeń politycznych związanych z polityką Napoleona (załącznik 1).
Zadaniem każdej grupy jest przygotowanie krótkiej wypowiedzi ustnej o danym wydarzeniu (zreferowanie informacji znajdujących się w materiale) oraz zastanowienie się kiedy dane wydarzenie miało miejsce (uwaga: daty zamieszczone na górze stron są pomocne, jednak na czas ćwiczenia powinny zostać usunięte).
2. Narysuj na tablicy oś czasu epoki napoleońskiej. Od 1799 do 1815 roku zaznaczając każdy rok.

Np.:

3. Po ustaleniu odpowiedzi w grupach: jeden przedstawiciel każdej grupy referuje innym uczniom najważniejsze informacje, wynikające z otrzymanych kart.
Drugi pokazuje obraz przedstawiający dane wydarzenie, przechodząc po klasie. Trzeci wskazuje na mapie, na jakim obszarze wydarzenie miało miejsce, gdzie znajdują się miejsca bitew i zawartych pokojów.
4. Ty – jako nauczyciel lub przedstawiciel grupy zaznaczasz flamastrem na osi czasu daty, zakreślając kolorem dany obszar, uzupełniasz wypowiedzi uczniów.

Część II, lekcja 2

1. Podziel klasę na 2 zespoły. Każda grupa wybiera szefa. Szefowie wcielą się w postacie: I – Napoleona, II – Aleksandra I.

Pierwszy zespół to sztab wojskowy Napoleona Bonaparte. Drugi zespół to sztab wojskowy Aleksandra I cara Rosji.

2. Każdy zespół otrzymuje od nauczyciela materiały dydaktyczne (załącznik 2, załącznik nr 3). Zadaniem pierwszej drużyny jest zaplanowanie ataku wojskowego i politycznego na Rosję, z uwzględnieniem informacji zawartych w otrzymanych materiałach. W tym samym czasie druga drużyna musi wymyśleć, jak skutecznie powstrzymać Napoleona i odeprzeć jego atak na Cesarstwo Rosyjskie, czyli obmyślają strategię obrony
3. Ty – jako nauczyciel – na środku klasy rozkładasz mapę (załącznik nr 3), która potraktowana zostanie jako plansza do gry. Po obu stronach mapy ustawiają się zespoły – na zachodzie grupa pierwsza, na wschodzie grupa druga. Symulacja.
4. W tym miejscu omawiasz umundurowanie i broń, którą dysponowały oba wojska. Potem obie grupy prezentują swoje taktyki. pierwsza zaczyna grupa Napoleona. Po każdym ruchu Ty pytasz: jak odpowiada grupa Aleksandra? *Podczas tego ćwiczenia uczniowie poznają umundurowanie i broń tamtej epoki, ale również odkrywają, jak trudne jest zaplanowanie wyprawy wojennej. Docenią być może geniusz Napoleona pod względem taktyki wojennej i spryt Kutuzowa pod względem obrony.*
Po zakończeniu symulacji omawiasz, jak faktycznie wyglądała kampania Napoleona i z jakimi problemami musiała się zmierzyć armia Napoleona. Na koniec razem z uczniami spróbuj odpowiedzieć na pytanie: Dlaczego nie Petersburg?

Każdy uczeń na następną lekcję w swoim zeszytcie dokonuje analizy SWOT kampanii Napoleona na Moskwę

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
SZANSE	ZAGROŻENIA

PRACA DOMOWA DLA CHĘTNYCH

Napisz rozprawkę na temat: *Wyprawa Napoleona na Moskwę – sukces czy porażka?* (na wykonanie zadania daj tydzień).

BIBLIOGRAFIA

- A. Radziwiłł, W. Roszkowski, *Historia 1789 – 1871 podręcznik dla szkół średnich*, wyd. PWN, Warszawa 1999
Atlas historyczny świata, red. J. Wolski, wyd. PPWK, Warszawa – Wrocław 1986
E. Tarle, *Napoleon*, Wyd. Książka i Wiedza, Warszawa 1950
<http://napoleon.org.pl/armia/gwardiac.php> 10.01.2015r.

1796 – 1797**1. Kampania włoska Napoleona Bonapartego**

To pasmo błyskotliwych zwycięstw Napoleona. Do legendy przeszła m.in. bitwa pod Lodi, w której generał, ze sztandarem w ręce, osobiście dowodził atakiem wojsk francuskich.

W październiku został podpisany traktat pokojowy z Austrią w Campo Formio. Republiki Cispadańska i Lombardzka połączono w republikę Cisalpińską. Genua z okolicami miały stanowić Republikę Liguryjską. Austria uznała przyłączenie Belgii do Francji, natomiast jako „nagrodę pocieszenia” uzyskała terytorium niezależnej dotąd Republiki Weneckiej.

Bitwa pod Lodi, Louis-François Lejeune

2. Wyprawa egipska Napoleona Bonaparte'go

Plan pośredniego zaatakowania Anglii przed podbój Egiptu – liczona, że zdobycie Egiptu utrudni handel Wielkiej Brytanii z Indianami. Napoleon chciał pójść śladami swojego ulubionego bohatera – Aleksandra Macedońskiego.

Bitwa pod piramidami – dowodzona przez generała Napoleona Bonaparte armia pokonała armię mameluków dowodzoną przez Murada Beja i Ibrahima Beja.

Pozostawione przez Napoleona wojska poniosły klęskę. Zakończyła się wojna z Turcją.

Bitwa pod piramidami, mal. F. Watteau

3. Druga kampania włoska Napoleona Bonapartego

Napoleon przeprowadził ok. 60 tys. wojsko przez Przełęcz św. Bernarda w Alpach, dawnym szlakiem Hannibala. Zwycięstwo Francuzów **pod Marengo** następnie **bitwa pod Hohenlinden** zdecydowały o zwycięstwie Napoleona na froncie reńskim.

Pokój z Austrią w Leneville. Musiała się ona zgodzić na ostatecznie zaanektowanie przez Francję Belgii i ziem na wschodnim brzegu Renu. Zatwierdzono istnienie republik Batawskiej i Helweckiej, a w północnych Włoszech republiki Liguryjska i Cisalpińska przyjęły nową nazwę – Republiki Włoskiej

General Moreau pod Hohenlinden, Frederic Henri Schopin

4. Wojna z Wielką Brytanią

Wielka Brytania, której premierem był William Pitt weszła w stan wojny z Francją atakując jej statki i blokując jej handel morski. W obozie z Boulogne zgromadziła się prawie 100 tys. armia francuska, którą miano przewieźć na okrętach i łodziach przez cieśninę La Manche. Flota francuska oraz wspomagająca ją flota hiszpańska zostały całkowicie rozbite **pod Trafalgarem**. Odtąd już nigdy nie wrócono do koncepcji bezpośredniego ataku na Wyspy Brytyjskie.

Starcie francuskiego okrętu „Bucentaure” z HMS „Temeraire”, Auguste Mayer

5. Wojna z III koalicją

Złożona z Wielkiej Brytanii, Austrii, Rosji, Królestwa Neapolu oraz Szwecji była zdecydowana powstrzymać ekspansję Francji. Na decyzję o stworzeniu koalicji złożyły się konflikty terytorialne oraz względy ideowe. Pewną rolę odgrywały też pieniądze, których nie żałowała Wielka Brytania swoim sojusznikom.

Bitwa pod Ulm – armia austriacka została otoczona i niemal bez walki skapitulowała

Bitwa pod Austerlitz – bitwa „trzech cesarzy” (Aleksandra I, Franciszka I, Napoleona I). Wojska austriackie i rosyjskie w ciągu kilku godzin zostały całkowicie rozbite. Aleksander I z płaczem opuścił pole bitwy, Franciszek I natomiast poprosił o pokój.

Pokój w Preszburgu zmieniał porządek w Europie Środkowej. Austrii zrzekła się Wenecji, Istrii i Dalmacji, które włączono do Królestwa Włoskiego. Na terenie Niemiec powstał Związek Reński – pod protektoratem Napoleona. Tron Królestwa Neapolu objął brat Napoleona Józef.

Bitwa pod Austerlitz, mal. François Gérard

6. Wojna z IV koalicją

Uczestniczyły w niej nakłonione przez Anglików Imperium Rosyjskie i Prusy. Jednak po zwycięskich bitwach **pod Jeną i Auerstadt** większość armii pruskiej przestała istnieć. Armia francuska wkroczyła do Berlina i Napoleon ogłosił blokadę kontynentalną, czyli dekret zakazujący wszelkich stosunków handlowych z Wielką Brytanią. Napoleon podjął walkę gospodarczą, mającą doprowadzić do wygłodzenia Wysp Brytyjskich i pośredniego zniszczenia przemysłu angielskiego.

Bitwa pod Iławą – armia rosyjska nie została rozbita, ale zwycięstwo odniesione przez Francuzów pod Frydlandem przesądziło o podjęciu rokowań pokojowych.

Pokój w Tylży – Rosja zobowiązała się przestrzegać blokady kontynentalnej. Prusy miały istnieć, ale utraciły około połowy terytorium na rzecz Królestwa Westfalii i Księstwa Warszawskiego.

Tylża: tratwa zacumowana pośrodku Niemna, na której prowadzono rozmowy, mal. Adolphe Roehn

7. Wojna na Półwyspie Iberyjskim

Portugalia ściśle związana stosunkami handlowymi z Wielką Brytanią odmówiła przestrzegania blokady kontynentalnej. Gdy armia Francuska wkroczyła do Portugalii, król Jan uciekł do Brazylii.

Wykorzystując wewnętrzne walki o tron toczące się w Hiszpanii, Napoleon podjął decyzję o opanowaniu także tego kraju. Tron hiszpański objął brat cesarza Józef. Rozpoczęła się wojna z partyzantami.

Bitwa pod Samosierrą – sławna szarża polskiego pułku, która otworzyła Francuzom drogę na Madryt

Atak polskich szwoleżerów, mal. January Suchodolski

CESARSTWO FRANCUSKIE

Sztab wojskowy Napoleona Bonaparte

Sytuacja polityczna przed wojną z Rosją

1. Potrzeba kolejnych zwycięstw dla utrwalenia swojego wielkiego cesarstwa
2. Nieprzestrzeganie blokady kontynentalnej przez Rosję
3. Taktyka walki – „Szybko dopaść przeciwnika i zniszczyć podczas wielkiej bitwy”
4. Rosja ma trzy razy mniejszą armię i ani jednego zdolnego przywódcy
5. Całe Prusy przekształcone zostały w bazę wojskową
6. Wyczerpująca wojna z Hiszpanią 1808 – 1814
7. Zerwane zaręczyny z Anną Pawłowną Romanową.

Planując kampanię wojenną na Rosję powinniście uwzględnić:

1. Warunki geograficzne (klimat, rzeki, góry, miasta, drogi)
2. Logistyka (gdzie będzie stacjonować wojsko, jak wykarmić żołnierzy, jak wykarmić konie, skąd brać wodę do picia)
3. Polityka (zawiązanie sojuszu z innymi Państwami, którędy przejdzie wojsko, w granicach jakich państw może się poruszać armia)
4. Wojskowość – Wielka Armia Napoleońska – 600 tys. żołnierzy (90 tys. Polaków, 20 tys. Prusaków, 30 tys. Austriaków)

- 1. PIECHOTA** – Piechota liniowa – grenadierzy uzbrojeni byli w karabiny z bagnetami i krótkie szable piechotne – tzw. tasaki. Pułk liczył 3970 żołnierzy (w tym 108 oficerów). Piechota lekka – karabinierzy uzbrojeni w broń palną. Kompanie woltażerskie cel rozpoznawczy i nękający. W momencie szczytowej potęgi militarnej piechota liniowa liczyła 130 pułków, natomiast piechota lekka 34.

GRENADIERZY

KARABINIERZY

WOLTYŻER

2. **KAWALERIA** – dzieliła się na ciężką, liniową i lekką. Kawaleria ciężka, na którą składały się pułki kirasjerskie (14) i karabinierskie (2 pułki) wykorzystywana była do rozstrzygających wyników bitew szarż. Kawaleria liniowa składała się z:

DRAGONI

SZWOLEŻERZY-LANSJERSCY

3. **ARTYLERIA** – na którą składała się artyleria piesza i konna. Masa ławety 1030 kg. Potrzeba około 15 ludzi.

W sumie 600 tys. żołnierzy i 1,3 tys. dział

Sztab wojskowy Aleksandra I

1. Niebywała potęga Napoleona

2. Napoleon nie wycofał wojsk z Prus i pokojowo rokuje z Polakami
3. Ciągłe anektuje nowe państwa
4. Niedotrzymanie obietnic Napoleona dotyczących zwiększenia wpływów Cara w Imperium Osmańskim (Turcji)
5. Niekorzystne postanowienia z Tylży z 1807 r. Car dostał tylko „ochłapy”
6. Car czuje się upokorzony klęskami i obawą, że Rosja zostanie zepchnięta do rangi drugorzędnego mocarstwa w Europie i Azji
7. W 1810 roku car łamie blokadę kontynentalną
8. Nowa taryfa celna na produkty importowane z Francji
9. Taktyka cofania się głównych sił i niszczenia wszystkiego

„Napoleon traktował cara, tak jak dawniejsi carowie rosyjscy traktowali swych wiernych nadwornych słuźalców”

Planując obronę Rosji powinniście uwzględnić:

1. Warunki geograficzne (klimat, rzeki, góry, miasta, drogi)
2. Logistyka (gdzie będzie stacjonować wojsko, jak wykarmić żołnierzy, jak wykarmić konie, skąd brać wodę do picia)
3. Polityka (zawiązanie sojuszu z innymi Państwami, którędy przejdzie wojsko, w granicach jakich państw może się poruszać armia)
4. Wojskowość – Armia Carska – 270 tys. żołnierzy

ARMIA IMPERIUM ROSYJSKIEGO

1. **PIECHOTA** – Cała piechota liczyła 945 batalionów, w pułku było około 1900 żołnierzy w czasie pokoju oraz około 4000 podczas wojny.

Grenadierzy i muszkietery wojsk rosyjskich

2. **KAWALERIA** – Armia carska liczyła 23 dywizje kawalerii. W czasie działań wojennych w pułku było około 1000 żołnierzy i 900 koni.

3. **ARTYLERIA** – w brygadach artylerii pieszej było 6–9 baterii, po 8 armat w każdej.

Razem 300 tys. żołnierzy i 0,9 tys. dział

Michalina Butkiewicz

edukatorka teatru

Absolwentka Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

- autorka programów edukacyjnych dla nauczycieli: *Działania teatralne jako metoda edukacji, Znaki teatru – znaki czasu, Teatr – przestrzeń edukacji* w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli DYS...KURS w Szczecinie, w latach (2000–2010)
- pomysłodawczyni i autorka zeszytów metodycznych dla nauczycieli: *Kocham teatr, Dyskurs z teatrem* w ramach współpracy z teatrami: Teatrem Lalek Pleciuga i Teatrem Współczesnym (2001–2009)
- w latach: 2010–2014 współpracowała z Teatrem Polskim w Bydgoszczy w zakresie edukacji poprzez teatr
- ekspertka MEN w zakresie nowej podstawy programowej języka polskiego
- doradczyni metodyczna, autorka publikacji w prasie metodycznej
- właścicielka i dyrektorka Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli DYS... KURS (2000–2010)
- od 2009 roku – starszy wizytator w Centrum Edukacji Artystycznej w Warszawie.

Rafał Feceneć

Nauczyciel języka polskiego i wiedzy o kulturze w LXX Liceum Ogólnokształcącym im. Aleksandra Kamińskiego w Warszawie. Od 1997 r. realizował innowacyjny program dla klas humanistycznych *Warsztaty dziennikarskie*, którego był współautorem.

Jest autorem i koordynuje realizację Szkolnego Programu Wspierania Uzdolnień, który był podstawą przyznania LXX LO Certyfikatu Prezydenta m. st. Warszawy Wars i Sawa dla szkół wspierających i rozwijających uzdolnienia swoich uczniów.

Egzaminator Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie.

Agata Szymaniak

Absolwentka socjologii i pedagogiki na Uniwersytecie Warszawskim. Nauczycielka wiedzy o społeczeństwie i podstaw przedsiębiorczości w Liceum Plastycznym w Warszawie od 2010 roku. Podczas zajęć wykorzystuje formy pracy warsztatowej.

Działalność:

2014–2015 – doradztwo zawodowe w ZPSP „Planowanie ścieżki kariery zawodowej uczniów Liceum Plastycznego”

2013 – Warsztaty „Między innymi” Edukacja międzykulturowa w praktyce

2013 – Badane karier zawodowych absolwentów Wydziału

Pedagogicznego

Uniwersytetu Warszawskiego

2010 – Badanie Instytutu Socjologii UKSW, Pracownia Badawcza Polskiego Pomiaru Postaw i Wartości pod kierunkiem ks. prof. dra hab. Sławomira H. Zaręby.

Wydawca
Teatr Powszechny
im. Zygmunta Hübnera
ul. Zamoyskiego 20
03-801 Warszawa
22 818 00 01

Edukacja
Dominika Szulc
510 131 807
d.szulc@powszechny.com

Biuro Obsługi Widzów
22 818 48 19
bow@powszechny.com

Kasa
22 818 25 16
czynna od 12.00 do rozpoczęcia przedstawienia
(pon. do 18.00, w nd. od 14.00)
kasa@powszechny.com

Internetowa sprzedaż biletów
www.powszechny.com

Opublikowana w 1869 roku *Wojna i pokój* jest uznawana za rosyjską epopeję narodową. Przedstawiana w niej panorama świata rosyjskiej arystokracji i burzliwa historia wojen napoleońskich do dziś stanowią jedną z podstaw imperialnego mitu Wielkiej Rosji. Współcześni Rosjanie wciąż przeglądają się w bohaterach Tołstoja. Co wynika z tego zderzenia?

Dla twórców spektaklu *Wojna i pokój* staje się punktem wyjścia do opowieści o okrucieństwie wojny i rosyjskich tęsknotach imperialnych, a jednocześnie materiałem do patrzenia na nasze polskie wyobrażenia o potężnym sąsiedzie ze Wschodu. Jest to próba opowiedzenia w kostiumie historycznym o konfliktach trawiących nas współcześnie i o powrocie tego brzydkiego słowa na „w” – jak eufemistycznie piszą niektóre media – na europejskie salony.